

Валерій Колпаков

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного
та господарського права
Запорізького національного університету
(м. Запоріжжя, Україна)
v.k.kolpakov@gmail.com

УДК 342.951:351.82

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО: СПІВВІДНОШЕННЯ З АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРОЦЕСОМ І ПРЕДМЕТОМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

АНОТАЦІЯ. Аналіз сучасних поглядів на правову природу адміністративного судочинства виявив наявність наукової проблеми щодо його ідентифікації у правовій системі і системі права України, розв'язання якої має стимулювати подальше досягнення змістовних характеристик судового оскарження дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень.

Метою статті є встановлення співвідношення адміністративного судочинства з предметом адміністративного права й адміністративним процесом та оновлення розуміння поняття “адміністративний процес”.

Для її досягнення досліджені погляди вчених-адміністративістів на розуміння і кореляцію понять “адміністративне судочинство”, “предмет адміністративного права”, “адміністративний процес”; норми Кодексу адміністративного судочинства України; положення інших нормативних документів. Наголошено на тому, що функціонування окремої судової адміністративної юрисдикції забезпечено Законом України “Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції”, а процес оновлення українського адміністративного права і створення його сучасної парадигми пов'язується з впровадженням в адміністративний простір Концепції адміністративної реформи в Україні.

Висвітлено зміст наукового супроводження реформ адміністративно-правових інститутів, який полягає у: а) встановленні закономірностей реформування; б) забезпеченні політико-філософських висновків правовим обґрунтуванням; в) генеруванні законодавчих і організаційних ініціатив; г) правовій експертизі здійснюваних заходів; г) власній рефлексії та еволюції.

Наведено аргументи, що доводять обґрунтованість визнання адміністративного судочинства, по-перше, системоутворюючим компонентом предмета адміністративного права, по-друге, невід'ємною складовою адміністративного процесу.

У результаті зроблено висновок про те, що адміністративне судочинство має адміністративно-правову природу і є складовою предмета адміністративного права й адміністративного процесу. Запропоновано визначати адміністративний процес

© Валерій Колпаков, 2018

як узагальнену назву нормативно регламентованої діяльності публічної адміністрації щодо реалізації владних повноважень.

Ключові слова: адміністративне право; адміністративне судочинство; адміністративний процес; відносини адміністративних зобов'язань; Кодекс адміністративного судочинства України; правові відносини; предмет адміністративного права; публічна адміністрація.

Теоретичне осмислення відносин адміністративного судочинства пройшло декілька етапів, на яких формувалися наукові уявлення про їх поняття, предметну і функціональну складові, термінологію і нормативні визначення.

На цьому шляху було висловлено думки про те, що адміністративне судочинство: а) нова самостійна судово-процесуальна галузь права – адміністративне процесуальне право; б) не може збігатися з адміністративним процесом; в) є складовою адміністративного процесу; г) це судовий адміністративний процес; г) є інститутом адміністративного права.

У результаті виникла наукова проблема щодо встановлення правової природи адміністративного судочинства та його співвідношення із: а) предметом адміністративного права; б) адміністративним процесом. Її розв'язання має стимулювати подальше осягнення змістовних характеристик адміністративного судочинства, сприяти науково обґрунтованому, об'єктивному визначенню його місця у правовій системі і системі права України, зокрема в судовому і суддівському праві.

Питання про правову природу адміністративного судочинства, його співвідношення з предметом адміністративного права й адміністративним процесом тим чи іншим чином були згадані у низці сучасних досліджень з адміністративно-правової проблематики.

Зокрема, як нову самостійну галузь права (адміністративно-процесуальне право) його розглядають А. Комзюк, В. Бевзенко, Р. Мельник у праці “Адміністративний процес України”¹; твердження про те, що адміністративне судочинство є адміністративним процесом висловив С. Гончарук у праці “Адміністративний процес”²; про адміністративне судочинство як складову адміністративного процесу йдеться у монографії В. Бевзенка “Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми”³; судовим адміністративним процесом позначає адміністративне судочинство В. Стефанюк у монографії “Судовий адміністративний процес”⁴;

¹ Анатолій Комзюк та Володимир Бевзенко та Роман Мельник, *Адміністративний процес України: навчальний посібник* (Прецедент 2007) 45.

² Степан Гончарук, *Адміністративний процес: навчальний посібник* (НАУ 2012) 11.

³ Володимир Бевзенко, *Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія* (Прецедент 2010) 48.

⁴ Вадим Стефанюк, *Судовий адміністративний процес: монографія* (Фірма “Консум” 2003) 5.

Валерій Колпаков

як інститут адміністративного права представлено адміністративне судочинство у підручнику “Адміністративне судочинство”, авторами якого є Т. Коломoeць, Ю. Пирожкова, О. Ганzenко та ін.⁵

Мета дослідження полягає у тому, щоб на підставі аналізу теоретичних матеріалів і відповідних нормативних джерел здійснити правову ідентифікацію адміністративного судочинства в системі права України.

Впровадження у правовий простір України адміністративного судочинства стало одним зі знакових здобутків наукових пошуків і законотворчості за всі роки її незалежності.

Ця подія є реалізацією об’єктивних потреб демократичного розвитку суспільства щодо захисту прав громадян у випадках їх порушення публічною адміністрацією. Фактичний вираз вона знайшла у створенні адміністративних судів. Функціонування окремої судової адміністративної юрисдикції забезпечено Законом України “Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції”⁶ та Кодексом адміністративного судочинства України (далі – КАС України)⁷.

Теоретичне осмислення відносин адміністративного судочинства відбувалося у декілька етапів, на яких формувалися наукові уявлення про їх поняття, предметну і функціональну складові, термінологію і нормативні визначення.

У змінах до КАС України, яким присвячено понад 100 актів різної спрямованості, знайшли своє практичне відображення наукові уявлення про поняття, предмет і функціональні складові адміністративного судочинства. 3 жовтня 2017 р. була прийнята нова редакція Кодексу⁸.

Важливою особливістю цього процесу став його органічний зв’язок з оновленням предмета адміністративного права, новим розумінням базових адміністративно-правових категорій.

У результаті виникла низка питань щодо встановлення співвідношення (взаємодії) адміністративного судочинства з контрольною діяльністю публічної адміністрації, адміністративно-деліктною сферою, наданням адміністративних послуг, адміністративним процесом, адміністративною процедурою.

⁵ Тетяна Коломoeць та інші, *Адміністративне судочинство: підручник* (Т Коломoeць ред, Істина 2009) 3.

⁶ Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263.

⁷ Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-37. Ст. 446.

⁸ Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.

На нашу думку, їхнє розв'язання значною мірою залежить від місця адміністративного судочинства у правовій системі України, зокрема в судовому і суддівському праві, а також його співвідношення з предметом адміністративного права.

Зазначимо, що у розумінні предмета адміністративного права у дослідників немає спільної думки. У сучасних публікація з цього приводу ще й досі впроваджується маргінальна теорія радянського адміністративного права, відповідно до якої його предметом є лише відносини державного управління⁹. Такий підхід як мінімум не залишає судочинству місця в адміністративному праві і як максимум – спонукає до кореляції з концепцією юридичного словника 1953 р., де відповідна стаття починається словами: 'В СРСР адміністративна юстиція не існує'¹⁰.

Вважаємо, що полеміка з цього приводу має базуватися на сучасних адміністративно-правових дослідженнях. Саме вони відкривають перспективні шляхи наукового пошуку щодо системних зв'язків адміністративного судочинства з підгалузями та іншими інституціональними утвореннями адміністративного права.

Процес оновлення українського адміністративного права і створення його сучасної парадигми пов'язується із впровадженням в адміністративний простір Концепції адміністративної реформи в Україні¹¹. Вона визначила, що метою реформаторських зусиль є зміна взаємовідносин держави і громадянина, у яких державі відведена функція своєрідного "сервісного центру" з обслуговування інтересів суспільства й особистості, а адміністративному праву – функція юридичного забезпечення такого обслуговування.

Адміністративне право у такому вимірі постало юридичною галуззю, яка здійснює наукове супроводження адміністративної реформи. Зміст якого полягає у: а) встановленні закономірностей реформування; б) забезпеченні політико-філософських висновків правовим обґрунтуванням; в) генеруванні законодавчих й організаційних ініціатив; г) правовій експертизі здійснюваних заходів; г) власній рефлексії та еволюції. Його наслідком стало оновлення доктрини адміністративного права.

У розвиток концептуального бачення сучасної доктрини адміністративного права В. Авер'янов зазначав:

Серед ключових проблем, які потребують радикального перегляду, насамперед певних теоретико-методологічних стереотипів, що сформувався у юридичній науці в недалекому минулому, першочергового

⁹ О Гринь та О Донченко, *Правознавство: навчальний посібник* (Фенікс 2016) 150.

¹⁰ С Братусь та інші (ред), *Юридический словарь* (Госюриздат 1953) 15-6.

¹¹ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. Ст. 943.

Валерій Колпаков

значення набуває необхідність точніше оцінити характер предмета адміністративного права, тобто характер тих суспільних відносин, що зумовили, власне, виокремлення цієї галузі права й окреслюють сферу його регулятивної дії¹².

Базове підґрунтя цих досліджень становлять два теоретичних висновки, які були зроблені у розвиток ідей Концепції адміністративної реформи в Україні. Перший – адміністративне право не може розвиватись як моноцентрична галузь, тобто як така галузь, що має єдиний системотворюючий нормативний центр¹³; другий – адміністративне право є правом поліструктурним¹⁴.

На базі цих здобутків поняття предмета адміністративного права стає ширшим, виходить за межі державного управління і перетворюється на галузь публічно-правового регулювання, що забезпечує функціонування публічної адміністрації.

На його регуляторному просторі виокремлюються і відмежовуються від державного управління сфери публічного управління, адміністративних послуг, відповідальності суб'єктів суспільства (індивідуальних і колективних) за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил, відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність, які виникають у результаті оскарження її рішень.

Відповідно до цього об'єктивуються нові види відносин і формулюється завдання щодо встановлення їх ролі і місця у предметі адміністративного права. Такими є відносини: а) публічного управління; б) адміністративної послуги; в) відповідальності суб'єктів суспільства (індивідуальних і колективних) за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил або адміністративно-деліктні відносини; г) відносини опосередкованої владності (виникають у результаті взаємного дотримання адміністративно-правових норм суб'єктами, які не пов'язані владними повноваженнями); ґ) відносини відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність, які виникають у результаті оскарження її рішень. Беручи до уваги наведене, є сенс зазначити, що КАС України у ст. 4 чітко розмежував відносини управління і відносини адміністративних послуг.

Центральним питанням такого розуміння предмета адміністративного права постає з'ясування наявності або відсутності у сукупності його

¹² Вадим Авер'янов, *Вибрані наукові праці* (О Андрійко та інші упоряд, Ю Шемшученко та О Андрійко ред, Інститут держави і права ім В М Корецького НАН України 2011) 268-9.

¹³ Вадим Авер'янов, 'Адміністративне право України: доктринальні аспекти реформування' (1998) 8 *Право України* 8.

¹⁴ Валерій Колпаков, *Адміністративне право України: підручник* (Юрінком Інтер 1999) 193.

компонентів інтегративних якостей. Його принципова важливість обумовлена тим, що відсутність таких якостей робила зазначену сукупність конгломератним утворенням. Фактично ставила під сумнів їх єдність, а отже, існування предмета у новому форматі. Наявність інтегративних якостей незаперечно свідчила, що ця сукупність є системою і має всі підстави розглядатись як предмет галузі права.

Із цього приводу необхідно зазначити, що у радянській правовій доктрині предмет адміністративного права подається як системне утворення. Інтегративний характер взаємодії його складових дослідники доводили на підставі таких ознак: а) всі відносини предмета є однотипними відносинами; б) всі відносини предмета є відносинами влади і підпорядкування; в) всі відносини предмета виникають у результаті здійснення державного управління строго визначеними структурами – органами державного управління.

Водночас слід мати на увазі, що наведений підхід хоча і був домінуючим, одностайної підтримки у дослідників не мав. Із цього приводу доречно нагадати позиції Ц. Ямпольської – ‘адміністративне право не спрямоване на формування цілісної структури у масштабах свого предмета’¹⁵; І. Мревлішвілі – ‘адміністративне право не є самостійною галуззю і не має свого предмета’¹⁶; Г. Петрова – ‘адміністративно-правові відносини як відносини між громадянами, наприклад, водіями при взаємному дотриманні правил дорожнього руху’¹⁷.

Жодної із наведених вище інтегративних ознак не можна відшукати у сукупності нових структурних складових предмета сучасного українського адміністративного права. Аж ні як не можна назвати однотипними відносини адміністративних послуг і відносини відповідальності, не є вони також відносинами влади і підпорядкування. Далеко не всі відносини оновленого предмета виникають у результаті здійснення державного управління.

Сукупність відносин, які в оновленому вимірі регулюються адміністративним правом, перетворюються у систему, а отже, й у предмет галузі, інші чинники. Це – категорії “публічна адміністрація” та “відносини адміністративних зобов’язань”.

“Публічна адміністрація” вже фактично займає місце, яке у радянському адміністративному праві належало категорії “державне управління”. Сьогодні наукове осмислення і подальша розробка теорії публічної адміністрації є одним із головних напрямів доктринального оновленням

¹⁵ Ц. Ямпольская, ‘О месте административного права в системе советского социалистического права’ (1956) 9 Советское государство и право 92.

¹⁶ ‘О системе советского социалистического права (обзор)’ (1958) 1 Советское государство и право 101.

¹⁷ Георгий Петров, *Суцність советского административного права* (Изд-во Ленинградского ун-та 1959) 82-4.

Валерій Колпаков

адміністративного права України, важливим підґрунтям його трансформації у сучасну юридичну галузь європейського змісту.

Необхідно також зазначити, що поняття публічної адміністрації не є новим для українського права. Воно присутнє у працях вітчизняних адміністративістів, які працювали за межами радянської правової школи. Наприклад, Ю. Панейко писав, що «основою адміністративного права є те, що воно регулює організацію та діяльність публічної адміністрації»¹⁸.

В енциклопедичній юридичній літературі зазначається:

Публічна адміністрація як правова категорія має два виміри: функціональний та організаційно-структурний. При функціональному підході – це діяльність відповідних структурних утворень із виконання функцій, спрямованих на реалізацію публічного інтересу. При організаційно-структурному – це сукупність органів, які утворюються для здійснення (реалізації) публічної влади. В українському праві публічною владою визнається: а) влада народу як безпосереднє народовладдя; б) державна влада – законодавча, виконавча, судова; в) місцеве самоврядування¹⁹.

Таким чином, публічна адміністрація – це система організаційно-структурних утворень, які на законних підставах набули владних повноважень для їхньої реалізації в публічних інтересах.

Все це зумовлює необхідність розглядати теорію публічної адміністрації як методологічну основу адміністративного права і використовувати її поняття як базове у формуванні адміністративно-правових відносин, зокрема й відносин адміністративного судочинства.

Наступним системоутворюючим для предмета адміністративного права чинником є категорія «відносини адміністративних зобов'язань». Сутність цих відносин обумовлена змістом норм Конституції України щодо відповідальності держави перед людиною, визнання головним обов'язком держави утвердження і забезпечення прав та свобод людини, верховенства права, обмеження повноважень і дій публічної адміністрації Конституцією та законами України.

Із них випливає, що публічна адміністрація при утворенні бере на себе зобов'язання щодо задоволення інтересів суспільства і громадян. Серед них є зобов'язання публічного характеру, виконання яких потребує використання публічною адміністрацією владних повноважень. Під час їхньої реалізації виникають відносини, які запропоновано позначати як «відносини адміністративних зобов'язань».

www.pravoua.com.ua

¹⁸ Юрій Панейко, Теоретичні основи самоврядування (Українська Вільна Академія наук в Німеччині 1963) 97.

¹⁹ В. Погорілко, 'Публічна влада', *Юридична енциклопедія* (2003) т. 5 196.

Із цього приводу варто зазначити:

Ця категорія – “відносини адміністративних зобов’язань” – об’єднує чотири типи відносин, кожен із яких є складовою предмета адміністративного права. Це – відносини публічного управління; відносини адміністративних послуг; відносини відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність; відносини відповідальності суб’єктів суспільства (індивідуальних і колективних) за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил²⁰.

Характерною ознакою усіх названих вище видів адміністративно-правових відносин є те, що органи публічної адміністрації виступають у них владною стороною, яка реалізує свої виконавчо-розпорядчі повноваження, тобто має право на прийняття владного (обов’язкового) рішення.

За такого розуміння предмета адміністративного права кожна складова сукупності адміністративно-правових відносин посідає чітко детерміноване конкретними юридичними ознаками місце.

Відносини покладення на публічну адміністрацію відповідальності є похідними від відносин оскарження її дій, що може здійснюватися, по-перше, у позасудовому порядку (подача адміністративної скарги); по-друге, у судовому – шляхом звернення з позовом до адміністративного суду (судове оскарження).

У другому випадку (звернення з позовом до адміністративного суду) виникають відносини адміністративного судочинства.

Подання скарги до суду (судове оскарження) фактологізується засобами адміністративного судочинства, що є формою правосуддя. Зовнішнім виявом адміністративного судочинства є діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення публічно-правових спорів.

Із цього приводу доречно звернутися до книги “Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України”, яка вийшла у світ у 2015 р.²¹. Її цінність, на нашу думку, полягає не лише у представленні напрацювань нормативного матеріалу, а й значною мірою в оприлюдненні наукових обґрунтувань (мотивів) щодо формулювання тих чи інших норм та актів.

Зокрема, у зазначеній праці наведено наукове бачення правової природи адміністративного судочинства:

Зветься Адміністративний Суд адміністративним не тому, що йому належать якісь особливі функції – чи то адміністративні, чи то якісь інші, –

²⁰ Валерій Колпаков, ‘Предмет адміністративного права: сучасний вимір’ (2008) 3 Юридична Україна 33.

²¹ І Гриценко та інші (уклад), *Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України* (І Гриценко ред, Дакор 2015) 500.

Валерій Колпаков

а тому, що його компетенція охоплює справи, до яких прикладається право адміністративне²².

Системне розуміння адміністративного судочинства передбачає встановлення його місця не лише в предметі адміністративного права. Важливе теоретичне значення має вирішення питання про його співвідношення з усією сукупністю адміністративно-процесуальних форм, що утворюють поняття “адміністративний процес”.

Сьогодні поширюється думка, що адміністративний процес – це ‘лише процесуальна діяльність адміністративних судів’²³. Вона базується на визначенні старої редакції КАС України: ‘Адміністративний процес – правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства’ (ст. 3 “Визначення понять”)²⁴. Однак прихильники цієї думки не враховують, що вона містила застереження: ‘У цьому Кодексі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні...’²⁵. Із нього випливало, що визначені у ст. 3 КАС України терміни (зокрема і дефініція адміністративного процесу) є незаперечними лише у сфері адміністративного судочинства.

Зазначене не давало підстав вважати, що законодавець встановлював монополію адміністративного судочинства на вживання поняття і терміна “адміністративний процес”, тож його використання на інших теренах адміністративно-правового простору було справедливим.

КАС України у редакції 2017 р. терміна “адміністративний процес” не містить. Замість нього введено термін “судовий процес”, який означає ‘правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства’²⁶.

Ця новела відповідає сталим науковим уявленням про правову природу, зміст, систему і структуру адміністративного процесу, а також ставить крапку у дискусії з цього питання.

Аналіз чинного нормативного матеріалу свідчить про застосування терміна “процес” до інших (крім адміністративного судочинства) видів адміністративно-правових відносин. Це, наприклад, процес визначення рівня небезпеки, процес розслідування (щодо авіаційних подій та інцидентів), процес регулювання авіаційної діяльності, бюджетний процес тощо.

www.pravoua.com.ua

²² Гриценко та інші (н 21) 428.

²³ Т Мотрук, ‘Поняття адміністративної процедури у співвідношенні до поняття адміністративного процесу’ (2017) 42 Науковий вісник Ужгородського національного університету Право 186.

²⁴ Кодекс адміністративного судочинства України (н 7).

²⁵ Там само.

²⁶ Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV (у редакції Закону України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 07.01.2018).

Митний кодекс України прямо визначає, що провадження у справі про порушення митних правил (а таке провадження, відповідно до статей 487, 489 цього Кодексу, є провадженням у справі про адміністративне правопорушення) включає у себе виконання процесуальних дій (складення протоколу про порушення митних правил, опитування осіб, вилучення документів, тимчасове вилучення товарів, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням та ін.)²⁷.

У частині 2 ст. 22 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” зафіксовано, що справи про адміністративні правопорушення розглядаються у випадках та порядку, передбачених процесуальним законом²⁸.

Відповідно, актуальним видається визначення адміністративного процесу як узагальненої назви нормативно регламентованої діяльності публічної адміністрації щодо реалізації владних повноважень. Така діяльність здійснюється у сферах генерованих моногенічними відносинами й об'єктивованих як структурні складові предмета адміністративного права.

Висновки. Результати дослідження дають підстави стверджувати, що адміністративне судочинство має адміністративно-правову природу і є системною складовою предмета адміністративного права й адміністративного процесу, а сам адміністративний процес доречно визначати як узагальнену назву нормативно регламентованої діяльності публічної адміністрації щодо реалізації владних повноважень.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The Code of Administrative Judicial Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 6 lypnia 2005 r. № 2747-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2005. № 35-37. St. 446 (in Ukrainian).
2. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The Code of Administrative Judicial Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 6 lypnia 2005 r. № 2747-IV (v redaktsii Zakonu Ukrainy [As Amended by the Law of Ukraine] vid 3 zhovtnia 2017 r. № 2147-VIII). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (accessed: 07.01.2018) (in Ukrainian).
3. Mytnyi kodeks Ukrainy [The Customs Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 13 bereznia 2012 r. № 4495-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (accessed: 07.01.2018) (in Ukrainian).

²⁷ Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 07.01.2018).

²⁸ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

4. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod 1950 roku, Pershoho protokolu ta protokoliv № 2, 4, 7 ta 11 do Konventsii [On the Ratification of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1950, the First Protocol and Protocols № 2, 4, 7 and 11 to the Convention]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 17 lypnia 1997 r. № 475/97-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1997. № 40. St. 263 (in Ukrainian).
5. Pro sudoustrii i status suddiv [On the Organization of Courts and the Status of Judges]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 2 chervnia 2016 r. № 1402-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2016. № 31. St. 545 (in Ukrainian).
6. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochnystva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv [On Amendments to the Economic Procedure Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Judicial Procedure of Ukraine and other Acts of Legislation]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 3 zhovtnia 2017 r. № 2147-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2017. № 48. St. 436 (in Ukrainian).
7. Pro zakhody shchodo vprovadzhennia Kontseptsii administratyvnoi reformy v Ukraini [On the Measures to Implement the Administrative Reform Concept in Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy [Decree of the President of Ukraine] vid 22 lypnia 1998 r. № 810/98. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 1999. № 21. St. 943 (in Ukrainian).

Bibliography

Authored books

8. Aver'ianov Vadym, *Vybrani naukovi pratsi [Selected Scientific Works]* (Andriiko O ta inshi uporiad, Shemshuchenko Yu ta Andriiko O red, Instytut derzhavy i prava im V M Koretskoho NAN Ukrainy 2011) (in Ukrainian).
9. Bezenko Volodymyr, *Uchast v administratyvnomu sudochnystvi Ukrainy sub'ektiv vladnykh povnovazhen: pravovi zasady, pidstavy ta formy: monohrafiia [Participation of Subjects Vested with Power in the Administrative Judicial Procedure of Ukraine: Legal Framework, Grounds and Forms: Monograph]* (Pretsedent 2010) (in Ukrainian).
10. Honcharuk Stepan, *Administratyvnyi protses: navchalnyi posibnyk [Administrative Process: Training Manual]* (NAU 2012) (in Ukrainian).
11. Hryn O ta Donchenko O, *Pravoznavstvo: navchalnyi posibnyk [Science of Law: Training Manual]* (Feniks 2016) (in Ukrainian).
12. Kolpakov Valerii, *Administratyvne pravo Ukrainy: pidruchnyk [Administrative Law of Ukraine: Textbook]* (Iurinkom Inter 1999) (in Ukrainian).
13. Komziuk Anatolii ta Bezenko Volodymyr ta Melnyk Roman, *Administratyvnyi protses Ukrainy: navchalnyi posibnyk [Administrative Process of Ukraine: Training Manual]* (Pretsedent 2007) (in Ukrainian).
14. Paneiko Yurii, *Teoretychni osnovy samovriaduvannia [Theoretical foundations of self-government]* (Ukrainska Vilna Akademiia nauk v Nimechchyni 1963) (in Ukrainian).
15. Petrov Georgij, *Sushhnost' sovetskogo administrativnogo prava [The Essence of the Soviet Administrative Law]* (Izd-vo Leningradskogo un-ta 1959) (in Russian).
16. Stefaniuk Vadym, *Sudovi administratyvnyi protses: monohrafiia [Judicial Administrative Process: Monograph]* (Firma "Konsum" 2003) (in Ukrainian).

Edited books

17. Hrytsenko I ta inshi (uklad), *Administratyvne pravo i protses UNR v ekzylu: nevidoma pravnycha spadshchyna Ukrainy [Administrative Law and Process of the Ukrainian*

People's Republic in Exile: Ukraine's Unknown Legal Heritage] (Hrytsenko I red, Dakor 2015) (in Ukrainian).

18. Kolomoiets Tetiana ta inshi, *Administratyvne sudochynstvo: pidruchnyk [Administrative Judicial Procedure: Textbook]* (Kolomoiets T red, Istyna 2009) (in Ukrainian).

Encyclopedias

19. Pohorilko V, 'Publichna vlada' ['Public Authority'], *Yurydychna entsyklopediia [Encyclopedia of Law]* (2003) t 5 (in Ukrainian).

Dictionaries

20. Bratus' S ta inshi (red), *Juridicheskij slovar [Dictionary of Law]* (Gosjurizdat 1953) (in Russian).

Articles in journals

21. Aver'ianov Vadym, 'Administratyvne pravo Ukrainy: doktrynalni aspekty reformuvannia' ['Administrative Law of Ukraine: Doctrinal Aspects of Reform'] (1998) 8 *Pravo Ukrainy* 8 (in Ukrainian).
22. Jampol'skaja C, 'O meste administrativnogo prava v sisteme sovetskogo socialisticheskogo prava' ['On the Place of Administrative Law in the System of Soviet Socialist Law'] (1956) 9 *Sovetskoe gosudarstvo i pravo* 92 (in Russian).
23. Kolpakov Valerii, 'Predmet administrativnogo prava: suchasnyi vymir' ['Subject Matter of Administrative Law: a Modern Dimension'] (2008) 3 *Yurydychna Ukraina* 33 (in Ukrainian).
24. Motruk T, 'Poniattia administrativnoi protsedury u spivvidnoshenni do poniattia administrativnogo protsesu' ['The Concept of Administrative Procedure Relative to the Concept of Administrative Process'] (2017) 42 *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu Pravo* 186 (in Ukrainian).
25. 'O sisteme sovetskogo socialisticheskogo prava (obzor)' ['On the System of Soviet Socialist Law (Review)'] (1958) 1 *Sovetskoe gosudarstvo i pravo* 101 (in Russian).

Valerii Kolpakov

ADMINISTRATIVE JUDICIAL PROCEDURE:
CORRELATION WITH ADMINISTRATIVE PROCESS
AND THE SUBJECT MATTER OF ADMINISTRATIVE LAW

ABSTRACT. The analysis of modern views on the legal nature of administrative judicial procedure demonstrated that there is a scientific problem with its identification in the legal system and the system of law in Ukraine, and its solution, when found, should facilitate further comprehension of the substantive characteristics of judicial appeal against actions and omissions of subjects vested with power.

The purpose of this article is to establish how administrative judicial procedure, the subject matter of administrative law and administrative process correlate and also to update the understanding of the concept of "administrative process".

To achieve the said purpose, the following has been examined: views of administrative law scholars on the understanding and correlation of the concepts "administrative judicial procedure", "subject matter of administrative law", "administrative process"; provisions

Валерій Колпаков

of the Code of Administrative Judicial Procedure of Ukraine; provisions of other statutory instruments. It is emphasized that the function of a separate administrative court jurisdiction is provided for by the Law of Ukraine “On the Ratification of the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1950, the First Protocol and Protocols № 2, 4, 7 and 11 to the Convention”, and the process of renewal of Ukrainian administrative law and establishment of its modern paradigm is associated with the introduction of the Administrative Reform Concept in Ukraine into the administrative domain.

The author dwells on the contents of scientific support of the reform of administrative law institutions which comprise the following aspects a) to establish the regular patterns of reform; b) to provide a legal justification for political and philosophical opinions; c) to generate legislative and organizational initiatives; d) to make a legal examination of the measures implemented; g) self-reflection and evolution.

The article presents arguments to prove that there is good reason for recognizing administrative judicial procedure, firstly, the backbone component of the subject matter of administrative law, and secondly, an integral part of administrative process.

As a result, the author arrives at the conclusion that administrative judicial procedure has administrative legal nature and is an integral part of the subject matter of administrative law and administrative process. The author suggests recognizing administrative process as a generalized name for the activities of public administration governed by statutory provisions and aimed at exercising their authorities of power.

KEYWORDS: administrative law; administrative judicial procedure; administrative process; relations of administrative obligations; Code of Administrative Judicial Procedure of Ukraine; legal relations; subject matter of administrative law; public administration.